

Общи условия за застраховка „Товари по време на превоз - Карго“

РАЗДЕЛ I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	1
РАЗДЕЛ II. ОБЕКТ НА ЗАСТРАХОВАНЕ	1
РАЗДЕЛ III. ПОКРИТИ РИСКОВЕ.....	2
РАЗДЕЛ IV. ИЗКЛЮЧЕНИ РИСКОВЕ.....	2
РАЗДЕЛ V. ДОГОВОР ЗА ЗАСТРАХОВКА.....	3
РАЗДЕЛ V. А. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ.....	3
РАЗДЕЛ V. Б. ДОГОВОР ЗА ЗАСТРАХОВКА НА ЕДИНИЧЕН ПРЕВОЗ.....	3
РАЗДЕЛ V. В. ОТВОРЕН ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН ДОГОВОР (АБОНАМЕНТНА ЗАСТРАХОВКА).....	4
VI. ВРЕМЕТРАЕНЕ, НАЧАЛО И КРАЙ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНОТО ПОКРИТИЕ.....	4
РАЗДЕЛ VII. ЗАСТРАХОВАТЕЛНА СУМА. ЗАСТРАХОВАТЕЛНА СТОЙНОСТ. ПОДЗАСТРАХОВАНЕ И НАДЗАСТРАХОВАНЕ.....	5
РАЗДЕЛ VIII. ЗАСТРАХОВАТЕЛНА ПРЕМИЯ. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕПЛАЩАНЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНАТА ПРЕМИЯ	5
РАЗДЕЛ IX. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАЩИЯ ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВЕНИ ОБСТОЯТЕЛСТВА ПРИ СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР ЗА ЗАСТРАХОВКА. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА	5
РАЗДЕЛ X. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАНИЯ ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА НОВОНАСТЪПИЛИ ОБСТОЯТЕЛСТВА И УВЕЛИЧЕНИЕ НА РИСКА. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА	6
РАЗДЕЛ XI. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАНИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНОТО ПОКРИТИЕ/ СРОКА НА ДЕЙСТВИЕ НА ДОГОВОРА ЗА ЗАСТРАХОВКА. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА.....	6
РАЗДЕЛ XII. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАНИЯ ПРИ НАСТЪПВАНЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНО СЪБИТИЕ. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА	7
РАЗДЕЛ XIII. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАНИЯ ПРИ ОБЩА АВАРИЯ.....	7
РАЗДЕЛ XIV. ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ОБЕЗЩЕТЕНИЕ. ПРОЦЕДУРА И НАЧИН НА ОПРЕДЕЛЯНЕ И ПЛАЩАНЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНОТО ОБЕЗЩЕТЕНИЕ. ОСНОВАНИЯ ЗА ЗАСТРАХОВАТЕЛЯ ДА ОТКАЖЕ ПЛАЩАНЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ОБЕЗЩЕТЕНИЕ	8
РАЗДЕЛ XV. ИЗМЕНЕНИЯ И ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ДОГОВОРА ЗА ЗАСТРАХОВКА.....	9
РАЗДЕЛ XVI. СУБРОГАЦИЯ И ДАВНОСТ.....	9
РАЗДЕЛ XVII. ОПРЕДЕЛЕНИЯ.....	9
РАЗДЕЛ XVIII. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ.....	10

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. По тези Общи условия "Дженерали Застраховане" АД, наричано по-нататък Застраховател, сключва договори за застраховка "Товари по време на превоз /Карго/" с физически и юридически лица, в полза на лица, имащи застрахователен интерес в застрахования товар.
2. Договор за застраховка може да сключи:
  - 2.1. лицето, имащо застрахователен интерес, като в този случай то се явява Застраховач и Застрахован по договора;
  - 2.2. лице, имащо право да действа като представител на Застрахования, като в този случай то се явява Застраховач по договора.
3. Правото на Застрахования да получи застрахователно обезщетение зависи от:
  - 3.1. изпълнението от страна на Застрахования на неговите задължения по договора за застраховка, в това число задължението за заплащане на застрахователната премия в уговорения срок и размер и задължението за обявяване на всички обстоятелства, които са от съществено значение за риска;
  - 3.2. изпълнението от страна на Застрахования на неговите задължения по договора за застраховка.
4. От договора за застраховка не може да черпи права превозвачът, следиторът, складовият агент или друго лице, на което товарът е оставен на отговорно пазене или същото отговаря за него на друго основание, дори, ако същото лице в качеството си на Застраховач е сключило договора за застраховка.
5. Не се застраховат търговци, обявени в несъстоятелност или които се намират в производство по обявяване в несъстоятелност.

II. ОБЕКТ НА ЗАСТРАХОВАНЕ

6. По тези Общи условия, Застрахователят застрахова товари и свързани с тях материални интереси по време на превоз, независимо от вида на превозното средство, срещу загуба и/или повреда, която е пряка последица от настъпването на застрахователните рискове, посочени в договора за застраховка.
7. Застраховани са само товарите, посочени в договора за застраховка.
8. Товарите се обявяват и застраховат по бройки, колетети, връзки, каси и други обичайни единици, а при товари, превозвани в напивно или наливно състояние - по тегловни единици.
9. Не са обект на тази застраховка:
  - 9.1. имуществата и стоки, които не са обект на превоз;
  - 9.2. имуществата и стоки, обект единствено на складиране;
10. Пари по време на превоз, документи, ценни книжа, търговски ефекти, филателни и нумизматични образци и колекции, панаирни и изложбени експонати, произведения на изкуството, както и изделия, накити и предмети от благородни метали и скъпоценни камъни, тютюн/

цигари и алкохолни напитки, мобилни телефони, смартфони и други високотехнологични стоки, луксозни стоки, живи животни, птици и растения се застраховат при специални условия /с допълнителни изисквания по отношение на превоза, конкретно изброени рискове, самоучастие и други/.

11. Употребявани или повредени стоки/товари се застраховат само при ограничено рисково покритие по условията на Институтски Карго Клаузи (С) - 1.1.2009 срещу пълна загуба. При специална премия и договореност, Застрахователят може да покрие и други допълнителни рискове, което изрично се уговаря в договора за застраховка.

III. ПОКРИТИ РИСКОВЕ

12. Покрити са само застрахователните рискове и разходите, посочени в договора за застраховка.

13. Наред с настоящите Общи условия, Застрахователят осигурява покритие на застрахователни рискове и разходи, съгласно следните застрахователни клаузи:

13.1. Институтски Карго Клаузи (А) - 1.1.2009 или

13.2. Институтски Карго Клаузи (В) - 1.1.2009 или

13.3. Институтски Карго Клаузи (С) - 1.1.2009 или

13.4. други действащи и прилагани на международния застрахователен пазар специализирани Институтски Карго Клаузи, съответстващи на вида на товара или начина на превоз, по избор на застрахователя или

13.5. Клаузи "Вътрешно Карго" за покритие на застрахователни рискове и разходи за превозваните товари в границите на Република България.

14. При изрична договореност между страните, посочени в договора за застраховка, Застрахователят може да групира различни застрахователни рискове, да разширява или ограничава отговорността си с отделни клаузи, да включва или изключва застрахователни рискове от стандартните покрития.

IV. ИЗКЛЮЧЕНИ РИСКОВЕ

15. При застраховка на товари по време на превоз, винаги изключени са загуба и/или повреда на товара и/или разходи, причинени от, поради или в резултат на:

15.1. умишлени действия и/или бездействия и/или груба небрежност на Застрахования, включително неговите законни представители, работници и служители, а също така поради нарушение от тези лица на установените правила при превоза, в това число неправилно поддръждане на товара в превозното средство;

15.2. недостатъчна или неподходяща опаковка или подготовка на товара за превоз. За целта ще се счита, че „опаковка“ включва и поддръждане в контейнер или лифтован (нестандартен контейнер);

15.3. собствен недостатък или естество на товара, като например: изсъхване, свиване, саморазвала, естествена загуба в теглото, оцветяване, обезцветяване, поемане на миризми, счупване и др. подобни, освен в случаите когато такава загуба и/или повреда е настъпила вследствие на риск, покрит от договора за застраховка;

15.4. плесен, ферментация, скрит дефект, червеи, ларви, гризачи и насекоми, с изключение на случаите, когато такава загуба и/или повреда е във връзка с риск, покрит от договора за застраховка;

15.5. обичайно изтичане, обичайна загуба на тегло или обем, обичайно износване и скъсване на застрахования предмет;

15.6. обичайна влажност на въздуха или обичайни разлики в температурата на въздуха.

15.7. мними разлики в теглото поради различни показания на измерителните уреди, съоръжения или способности (кантарна разлика);

15.8. изцапване, замърсяване, обезцветяване, оцветяване и др. подобни на товари, пътуващи в неопакван вид;

15.9. измокряне на товари, превозвани в открити превозни средства или на палубата на плавателен съд;

15.10. пълна или частична липса на съдържанието при напълно запазена външна опаковка или ненарушени оригинални пломби;

15.11. загуба от забава на превоза, дори когато тя се дължи на застрахован риск (с изключение на разноска, платими при обща авария), разлика в цени и други непреки загуби, като например: загуба от валутен курс, от лихва, от конюнктурни условия, от допълнителни навлa, разноска за карантина, включително когато се дължат на забавяне на превоза, както и за щети от неустойка по продажба и други договори, денгуби, закъснения, бездействия, както и за всякакви косвени щети;

15.12. контрабанда или забранена или тайна търговия;

15.13. конфискация, реквизиция, национализация или други подобни мерки, постановени от компетентните власти;

15.14. измама или опит за такава от което и да е лице;

15.15. състояние на неплатежоспособност или обявена несъстоятелност на собствениците, управителите, наемателите или операторите на превозното средство, когато, по време на товаренето на обекта на застраховката на борда на съда, на Застрахования е известно, или в нормалния ход на дейността би трябвало да му е известно, че неплатежоспособността или обявената несъстоятелност на което да е от посочените лица би могла да попречи на нормалното извършване на превоза. Това изключение не е приложимо, когато застрахователният договор е прехвърлен на страната, която предявява претенции по настоящия договор, като тя е закупила или договорила да закупи обекта на застраховката, добросъвестно и с юридически обвързващ договор;

15.16. негодност за движение на превозното средство (включително негодност за плаване на плавателен съд) и/или непригодност на превозно средство, контейнер или лифтован за сигурен превоз на застрахования товар, когато Застрахованият, включително неговите представители, работници и служители, са осведомени за такава негодност за движение или непригодност към момента на натоварване на застрахования товар в тях.

16. Застрахователят не предоставя застрахователно покритие и не е отговорен да заплати каквото и да е обезщетение или да предостави каквато и да е облага по тази застраховка, в случай че предоставянето на това покритие, изплащането на такава обезщетение или предоставянето на такава облага:

16.1. е породено от риск, свързан с Ислямска република Иран, Сирийската арабска република, Корейската народнодемократична република, Кримски регион, Боливарска република Венецуела, Република Куба, Република Беларус или други държави/ територии, поставени под пълно ембарго и всеобхватни санкции;

16.2. съставлява санкционирано, забранено или ограничено действие, съгласно:

16.2.1. резолюция на Организацията на обединените нации;

16.2.2. търговски или икономически правила, закони или регламенти на Европейския съюз, Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия или Съединените американски щати;

16.2.3. законодателството на Република България.

17. Застрахователят не носи отговорност за загуби или повреди, които са пряко или косвено следствие на кибер рискове, като:

17.1. загуба, неоторизирана промяна или нарушаване целостта на електронни/цифрови данни, или

17.2. грешно или неоторизирано програмиране, перфориране, обозначаване или въвеждане на електронни/цифрови данни, неволно заличаване (изтриване) на такива данни или изхвърляне на носители за данни, или

17.3. намаляване на функционалността, възможностите за ползване или работата на компютърна система, хардуер, програма, софтуер, база данни, информационно хранилище, микрочип, интегрална схема или друго подобно устройство в компютърно или друго електронно оборудване, независимо дали е собственост на Застрахователя/ Застрахования. Изключението по тази подточка не се прилага ако вредите са вследствие на друг покрит по условията на застрахователната полица риск.

18. Наред с изключенията по горепосочените точки **15**, **16** и **17**, застрахователният договор не покрива рискове по тези Общи условия, както и последиците от тях, когато събитието е настъпило или е следствие на заразна болест, включително на страха или заплахата (независимо дали са действителни или се възприемат като такива) от заразна болест. Заразна болест по смисъла на предходното изречение означава всяка болест, която може да се предаде чрез каквото и да е вещество или причинител, от каквото и да е организъм на друг организъм, когато:

18.1. веществото или причинителят е вирус, бактерия, паразит или друг организъм, в това число всякакви техни вариации, независимо дали се считат за живи или не, както и

- 18.2.** методът на предаване, независимо дали е пряк или непряк, включва (но не се ограничава до) въздушно-капково предаване, предаване на телесни течности, предаване от или към всяка повърхност или предмет, твърдо вещество, течност, газ или между организми, и
- 18.3.** болестта, веществото или причинителят може да застрашат или причинят телесна повреда, заболяване или друго увреждане на човешкото здраве, благосъстояние или на имущество.
- 19.** Наред с изключенията по горепосочените точки от този раздел, застраховката не покрива също загуба, повреда, отговорност или разноси, причинени, предизвикани или произтичащи пряко или косвено от или в резултат на:
- 19.1.** йонизираща радиация от или замърсяване с радиоактивност от всякакво ядрено гориво или от всякакви ядрени отпадъци или от горене на ядрено гориво;
- 19.2.** радиоактивни, токсични, експлозивни или други опасни или замърсяващи части от всякакви ядрени инсталации, реактор, ядрени съоръжения или техни ядрени компоненти;
- 19.3.** всякакво оръжие или устройство, използващо атомно или ядрено делене и/или синтез или други подобни реакции или радиоактивно въздействие;
- 19.4.** радиоактивни, токсични, експлозивни или други опасни или замърсяващи от гледна точка радиоактивност имущества. Изключението по тази подточка не се прилага по отношение на радиоактивни изотопи, които не представляват ядрено гориво и които изотопи са приготвени, транспортирани, съхранявани и ползвани за търговски, земеделски, медицински, научни или за други подобни мирни цели;
- 19.5.** всякакво химическо, биологическо, биохимическо или електромагнитно оръжие;
- 19.6.** използване на всякакъв компютър, компютърна система, компютърна софтуерна програма, злоумишлен код, компютърен вирус или друг подобен процес, както и всякаква електронна система като средство за причиняване на вреда. В случаите, когато тази клауза е приложена към полица, покриваща рисковете война, гражданска война, революция, въстание, бунт, или възникващи от тях граждански вълнения, всякакъв враждебен акт от или срещу воюваща сила, тероризъм или всякакви действия на каквото и да е лице с политически мотиви, тази подточка няма да изключва загуби (които в друго отношение ще бъдат покрити) възникващи от използването на компютър, компютърна система или компютърен софтуер или всякаква друга електронна система в системите за изстрелване и/или насочване и/или механизмите за задействане на всякакво оръжие или ракета;
- 19.7.** сухопътни военни действия;
- 19.8.** тероризъм;
- 19.9.** действия, предприети с цел предотвратяване, потушаване, овладяване или намаляване последиците от извършено, предприето или предстоящо терористично действие или такова, за което има подозрения или сведения, че ще се извърши;
- 19.10.** превоз на азбест или азбестови продукти, или продукти, съдържащи азбест.
- 20.** Освен в случаите на изрично поет от Застрахователя допълнителен застрахователен риск, съгласно Институтски Военни Клаузи (Карго) - 1.1.2009 или други специализирани Институтски Карго Клаузи за покритие на военни рискове, тази застраховка в никакъв случай не покрива загуба и/или повреда, и/или разходи, причинени от:
- 20.1.** война, гражданска война, революция, въстание или метеж, или възникващи от тях граждански борби, или каквото и да е враждебно действие от или срещу воюваща сила;
- 20.2.** пленяване, превземане, арест, затваряне или задържане (с изключение на пиратство) и последиците от тях или опит за извършването им;
- 20.3.** изоставени мини, торпеда, бомби или други изоставени военни средства.
- 21.** Освен в случаите на изрично поет от Застрахователя допълнителен застрахователен риск, съгласно Институтски Стачни Клаузи (Карго) - 1.1.2009 или други специализирани Институтски Карго Клаузи за покритие на стачки, бунтове и граждански вълнения, тази застраховка в никакъв случай не покрива загуба и/или повреда, и/или разходи:
- 21.1.** причинени от стачници, локаутирани работници или лица, участващи в работнически безредици, бунтове или граждански вълнения;
- 21.2.** в резултат на стачки, локаути, работнически безредици, бунтове или граждански вълнения.
- 22.** Изброените в този раздел изключения са винаги в сила по всеки конкретен договор за застраховка, наред с изключенията, посочени в съответните застрахователни клаузи, по които застрахователят осигурява застрахователно покритие по договора.
- 23.** При изрична писмена договореност между страните, отразена в договора за застраховка и срещу допълнителна застрахователна премия, в застрахователното покритие могат да бъдат включени и някои от изключените рискове по настоящите Общи условия.

V. ДОГОВОР ЗА ЗАСТРАХОВКА

V. А. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

- 24.** Договорът за застраховка се сключва в писмена форма, както следва:
- 24.1.** за единичен превоз на товар - застрахователна полица;
- 24.2.** за превози на товари в рамките на определен период от време – отворен застрахователен договор (абонаментна застраховка).
- 25.** Договорът за застраховка се сключва въз основа на писмено предложение, под формата на въпросник (поръчка) от страна на Застрахователя, което той отправя до Застрахователя. С предложението си, Застрахователят е длъжен да обяви съществените обстоятелства, които са му известни и са от значение за риска, съгласно раздел XI от тези Общи условия.
- 26.** Всички данни и обстоятелствата, посочени във въпросника (поръчката), както и индивидуализиращите данни на Застрахователя и Застрахования, когато последният е различен от Застрахователя се предоставят от Застрахователя при сключване на застраховката, като при тяхното необявяване или неточно обявяване се прилагат последиците, посочени в точки **67**, **68** и **69** от тези Общи условия.
- 27.** Неразделна част от договора за застраховка са въпросника (поръчката), тези Общи условия, застрахователните клаузи, посочени в договора, специалните условия, добавъците, споразуменията, както и всеки документ, който има обвързваща сила по отношение договора за застраховка.
- 28.** Преди сключването на договора за застраховка, както и през периода на действие на абонаментната застраховка, Застрахователят има право чрез свой представител да извърши оглед на товара и/или на превозното средство, с което ще бъде извършен превозът.
- 29.** При сключване на договора за застраховка, както и през периода на действие на абонаментната застраховка, Застрахователят има право да постави условия и да даде предписания по отношение на превоза, съхранението на товара при свързаното с превоза складиране, както и по отношение на превозните средства, с които ще се извършва превоза. Поставените от Застрахователя условия и дадените предписания се вписват в договора за застраховка и спазването им от страна на Застрахования е задължително. При настъпването на застрахователно събитие, Застрахователят може да откаже плащането на застрахователно обезщетение, ако събитието е следствие от неизпълнението на задължението на Застрахования по предходното изречение. Ако неизпълнението е оказало въздействие само за увеличаване размера на вредите, Застрахователят може да намали обезщетението съобразно съотношението между размера на платената премия и на премията, която трябва да се плати според реалния риск. При превоз на товари с морски или комбиниран с морски транспорт, застрахователното покритие е в сила само при спазване на изискванията към плавателния съд, указани в клауза „Изисквания към Плавателните Съдове“, представляващи неразделна част от договора за застраховка.
- 30.** Договорът за застраховка може да се сключи с уговорено самоучастие, като това задължително се отразява в същия. Самоучастието е винаги безусловно, освен ако в договора за застраховка е уговорено друго.

V. Б. ДОГОВОР ЗА ЗАСТРАХОВКА НА ЕДИНИЧЕН ПРЕВОЗ

- 31.** Застрахователната полица за единичен превоз се издава въз основа на попълнен от Застрахователя въпросник (поръчка) за издаване на застрахователна полица /по образец на Застрахователя/, който представлява предложението по смисъла на т. **25** от тези Общи условия. С подписа си върху въпросника (поръчката) за издаване на застрахователна полица, Застрахователят изразява желанието си за сключването на договор за застраховка, удостоверява верността на обстоятелствата и данните, предоставени от него и декларира, че му е предоставена в пълен обем информацията за застрахователния продукт, както и че са му предоставени, запознат е и приема тези Общи условия и условията на избраните от него застрахователни клаузи.

- 32.** Договорът за застраховка се счита за сключен при условията, посочени в застрахователната полица, ако Застраховачият е получил полицата без да направи писмени възражения и е заплатил дължимата премия в определения за това период.
- 33.** Заедно с попълнения въпросник (поръчка), след потвърждение от Застрахователя за издаване на застрахователна полица или преди издаване на застрахователна полица, Застраховачият или упълномощеното от него лице представя следните документи:
- 33.1.** документ за самоличност на лицето, сключващо договора и пълномощно на лицето, което сключва договора, когато последният се сключва от пълномощник на лицата, представляващи Застраховачия по закон;
- 33.2.** актуално извлечение от съответния национален регистър, в който е вписан Застраховачия - само за лица, които не са учредени по българското право;
- 33.3.** копие от фактура или друг документ, удостоверяващ стойността на товара;
- 33.4.** копие от други документи - банков акредитив при акредитивна форма на разплащане по външнотърговския договор, товарителница или друг превозен документ, сертификат за оценка, сертификат за произход, сертификат за качество, фитосанитарен сертификат и други, които Застрахователят е изискал.
- 34.** Застрахователната полица може да бъде прехвърляна от Застрахования на трето лице, както следва:
- 34.1.** при морски и комбиниран с морски транспорт - чрез джиросване, което се отбелязва върху самата полица;
- 34.2.** при друг вид транспорт - прилага се чл. 413 от Кодекса за застраховането.
- 35.** Лицето, на което е прехвърлена застрахователната полица, поема всички задължения, както и последиците от неизпълнението на задълженията по договора за застраховка.

V. В. ОТВОРЕН ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН ДОГОВОР (АБОНАМЕНТНА ЗАСТРАХОВКА)

- 36.** Със сключването на отворен застрахователен договор (абонаментна застраховка), Застрахователят приема да застрахова всички товари от посочения в договора вид, които през периода на действието му ще бъдат превозвани:
- 36.1.** на риск на Застраховачия;
- 36.2.** на риск на трети лица - в случаите, когато Застраховачият е длъжен да застрахова товара, съгласно условията на търговския договор, по който той е страна, или съгласно установените международни търговски правила и практики.
- 37.** Абонаментната застраховка задължава Застраховачия да декларира пред Застрахователя всеки отделен превоз на товар – обект на застраховане по условията на договора, освен ако в същия е уговорено друго. Застраховачият е длъжен да представя отделните декларации по реда и в срока, указани в договора. Декларациите могат да се представят и по електронен път с електронен подпис. Застрахователят не носи отговорност и не осигурява покритие за недеklarирани отделни превози.
- 38.** Освен за недеklarирани отделни превози, Застрахователят не извършва застрахователно плащане и при неточно изпълнение на задължението за деклариране от страна на Застраховачия. В последния случай, Застрахователят има право да прекрати договора едностранно, без предизвестие. Прекратяването настъпва в 24.00 часа на деня, в който Застраховачият получи писмено уведомление за това. За надлежно застрахованите до прекратяването на договора товари, Застрахователят продължава да осигурява застрахователно покритие, а Застраховачият дължи застрахователна премия.
- 39.** Застрахователят носи риска и осигурява покритие за всеки отделен превоз само при кумулативно наличие на следните условия:
- 39.1.** вида и характеристиките на товара и на превоза съответстват на посочените в абонаментната застраховка;
- 39.2.** превозното средство, с което се извършва превоза, отговаря на изискванията, съгласно абонаментната застраховка;
- 39.3.** Застраховачият е декларирал точно превоза, съгласно т. 37 от тези Общи условия;
- 39.4.** изпълнени са всички други изисквания, съгласно абонаментната застраховка.
- 40.** След получаването на декларация по т. 37 от тези Общи условия, Застрахователят потвърждава застраховането на отделния превоз, като по реда и в периода, указан в договора издава отделен застрахователен документ - застрахователен сертификат /застрахователна полица/, освен ако в договора за застраховка е уговорено друго.
- 41.** Ако Застрахователят неоснователно откаже издаването на застрахователен документ, Застраховачият има право да прекрати договора едностранно без предизвестие. Прекратяването настъпва в 24.00 часа на деня, в който Застрахователят получи писмено уведомление за това. За застрахованите до прекратяването на договора товари, Застрахователят продължава да осигурява застрахователното покритие, а Застраховачият дължи застрахователна премия.
- 42.** При противоречие между съдържанието на абонаментната застраховка и издадения за отделния превоз сертификат (полица), се прилага уговорките в сертификата (полицата).
- 43.** Абонаментната застраховка се сключва въз основа на попълнен от Застраховачия въпросник /по образец на Застрахователя/, който представлява предложението по смисъла на т. 25 от тези Общи условия. В него Застраховачият отговаря на поставените от Застрахователя въпроси, относно дейността си и параметрите на риска. Всички данни и обстоятелства, съдържащи се във въпросника се считат за съществени за риска и за решението на Застрахователя да сключи абонаментна застраховка. С подписа си върху въпросника, Застраховачият заявява желанието си да сключи абонаментна застраховка, удостоверява верността на обстоятелствата и данните, предоставени от него и декларира, че е получил в пълен обем информацията за застрахователния продукт, както и че са му предоставени, запознат е и приема тези Общи условия и условията на избраните от него застрахователни клаузи.
- 44.** При сключването на абонаментна застраховка, Застраховачият или упълномощеното от него лице представя:
- 44.1.** актуално извлечение от съответния национален регистър, в който е вписан Застраховачия – само за лица, които не са учредени по българското право;
- 44.2.** документ за самоличност на лицето, сключващо договора и пълномощно на лицето, което сключва договора, когато последният се сключва от пълномощник на лицата, представляващи Застраховачия по закон.
- 44.3.** други документи отговарящи на законовите изисквания и вътрешните правила на Застрахователя.
- 45.** При сключването на абонаментна застраховка, Застраховачият заплаща на Застрахователя депозитна премия в размер на една средна месечна премия, изчислена по провизорни данни, освен ако в договора за застраховка е уговорено друго.
- 46.** Всяка страна може да прекрати абонаментната застраховка, като изпрати писмено предизвестие до другата страна, а прекратяването настъпва, както следва:
- 46.1.** след изтичането на петнадесет дни от получаване на предизвестие;
- 46.2.** за прекратяване само на покритието по Институтски Военни Клаузи (Карго) - 1.1.2009 или други специализирани Институтски Карго Клаузи за покритие на военни рискове едностранно от страна на Застрахователя - след изтичане на седем дни от получаване на предизвестие (с изключение на товари, превозвани от и/или до САЩ) и след изтичане на 48 часа след получаването на предизвестие за товари, превозвани от и до САЩ;
- 46.3.** за прекратяване само на покритието по Институтски Стачни Клаузи (Карго) - 1.1.2009 или други специализирани Институтски Карго Клаузи за покритие на стачки, бунтове и граждански вълнения едностранно от страна на Застрахователя - след изтичане на 48 часа от получаването на предизвестие.
- 47.** Предизвестие не накарнява правата на страните по договора до изтичане срока на предизвестие. За товари, застраховани срещу уговорените рискове до изтичане срока на предизвестие, Застрахователят продължава да носи застрахователното покритие, а Застраховачият дължи застрахователна премия.

VI. ВРЕМЕТРАЕНЕ, НАЧАЛО И КРАЙ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНОТО ПОКРИТИЕ

- 48.** Отговорността на Застрахователя за всяка застрахована бройна или тегловна единица започва от момента, в който обектът на застраховката напусне склада или мястото за складиране (посочени в договора за застраховка), с цел незабавно натоварване в или на съответното превозващо товара средство - за започване на превоза и при условие, че към този момент дължимата застрахователна премия е постъпила в брой или по банков път по сметката на Застрахователя. Отговорността на Застрахователя се прекратява по условията на съответните клаузи, въз основа на които е сключен договора за застраховка.
- 49.** Отговорността на Застрахователя е в сила за времето на превоза по обичайния му маршрут, включително през време на забавяне, разтоварване, натоварване, претоварване и трансбордиране на товара, ако са извън контрола на Застраховачия, Застрахования, изпращача,

получателя и/или техните представители, както и за отклоненията, които се дължат на обстоятелства, независещи от превозвача или са извършени с цел да се спаси човешки живот или имущество, или са били необходими с оглед безопасността на превозното средство.

50. Ако поради обстоятелства, извън контрола на Застрахования или неговите представители, договорът за превоз се прекрати в друго пристанище или място, различно от посоченото в договора местоназначение, или превозът се прекрати по друг начин преди предаването на товара, както е предвидено в договора за застраховка, последният също се прекратява, освен ако Застрахователят е бил незабавно уведомен с искане за продължаване на покритието и последният е приел предложението при допълнително уговорени условия, включително допълнителна премия - когато е приложима.

51. Ако след влизане в сила на договора за застраховка Застрахованият промени местоназначението, договорът се прекратява, освен ако Застрахователят е бил незабавно уведомен и последният е приел промяната при допълнително уговорени условия, включително допълнителна премия - когато е приложима.

52. Застраховката не влиза в сила ако към датата, посочена в договора за начало на застраховката, застрахователната премия не е постъпила в брой или по банков път по сметката на Застрахователя, освен ако в договора за застраховка е уговорено друго.

VII. ЗАСТРАХОВАТЕЛНА СУМА. ЗАСТРАХОВАТЕЛНА СТОЙНОСТ. ПОДЗАСТРАХОВАНЕ И НАДЗАСТРАХОВАНЕ.

53. Застрахователна сума е тази, за която е застрахован товарът и която е посочена в договора за застраховка. Тя се определя от Застрахователя и не може да бъде по-висока от застрахователната /действителната/ стойност на товара.

54. Застрахователна /действителна/ стойност на товара представлява фактическата стойност на товара в мястото и времето на товарварването. Застрахователната стойност се определя на база фактурна стойност (по външнотърговска фактура - за товари, предмет на внос, износ и реекспорт) или друг документ, удостоверяващ стойността на товара. Към действителната стойност на товара може да бъде добавено процентно увеличение на фактическата стойност, ако при сключване на договора за застраховка този процент е обявен от Застрахователя и включен в застрахователната сума без да е налице надзастраховане.

55. Застрахователната стойност не може да надвишава пазарната цена на товара в местоназначението, която се определя по средни пазарни (борсови) цени, а когато това е невъзможно - по метода на експертната оценка.

56. Когато застрахователната сума е по-голяма от застрахователната стойност, е налице "надзастраховане" и Застрахователят отговаря до застрахователната стойност. Застрахователят не възстановява частта от застрахователната премия, която съответства на разликата между застрахователната сума и застрахователната стойност, освен ако застрахованият е бил добросъвестен.

57. Когато застрахователната сума е по-ниска от застрахователната стойност е налице "подзастраховане" и отговорността на Застрахователя е до размера на застрахователната сума.

VIII. ЗАСТРАХОВАТЕЛНА ПРЕМИЯ. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕПЛАЩАНЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНАТА ПРЕМИЯ

58. Застрахователната премия е сумата, която Застрахованият заплаща на Застрахователя и срещу която Застрахователят покрива застрахователните рискове, приети съгласно договора за застраховка.

59. Застрахователната премия се определя от Застрахователя, съгласно тарифа, действаща към момента на сключване на застраховката.

60. Застрахованият е длъжен да заплати определената от Застрахователя премия, както следва:

60.1. при застраховка на единичен превоз - при получаване на полицата, освен ако в същата е уговорен друг срок за плащане;

60.2. при абонаментна застраховка - при условията, указани в същата.

61. При уговорено отсрочено или разсрочено плащане на застрахователната премия, Застрахованият е длъжен да заплати дължимата премия или съответната част/вноска от нея в указания в договора за застраховка срок.

62. Договорът за застраховка няма сила и Застрахователят няма задължения по него до постъпване на застрахователната премия или на първата част/вноска от нея (ако договорът предвижда плащане на части/вноски), в брой или по банков път по сметката на Застрахователя, освен ако в договора за застраховка е уговорено друго.

63. При уговорено разсрочено или отсрочено плащане на застрахователната премия и при неплащане на разсрочена/отсрочена вноска на посочения в договора падеж, Застрахователят прекратява договора за застраховка и не дължи застрахователно обезщетение в случаите на настъпване на събития с превози, които са започнали или чито превозни документи са датирани (което от двете обстоятелства настъпи по-рано) през периода, за който не е заплатена дължимата премия.

64. Застрахователят упражнява правото си да прекрати договора по т. **63** след изтичането на петнадесет дни от датата на падежа на неплатената разсрочена/отсрочена вноска.

65. Ако Застрахованият заплати дължимата застрахователна премия или разсрочена/отсрочена вноска след определения в договора падеж, но преди да е изтекъл петнадесетдневния срок по т. **64**, застраховката остава в сила при условията, при които е сключена.

66. Ако Застрахованият не заплати дължимата застрахователна премия или разсрочена/отсрочена вноска до изтичане на петнадесетдневния срок по т. **64**, договорът за застраховката се прекратява автоматично в 24.00 часа на петнадесетия ден от падежа на неплатената разсрочена/отсрочена вноска, за което Застрахования се счита предупреден по смисъла на чл. 368, ал. 3 от КЗ. Допълнително и изрично писмено изявление от страна на Застрахователя за прекратяването на договора не се изпраща.

IX. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАЩИЯ ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВЕНИ ОБСТОЯТЕЛСТВА ПРИ СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР ЗА ЗАСТРАХОВКА. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА.

67. При сключване на договора за застраховка, Застрахованият е длъжен да обяви на Застрахователя всички обстоятелства, които са му известни или при положена дължима грижа, са могли да му бъдат известни и имат съществено значение за преценката на Застрахователя относно риска, условията на договора за застраховка и за решението му да приеме предложението на Застрахования. Съществени обстоятелства от значение за риска са посочените във въпросника (поръчката) данни за товара и превоза, в това число:

67.1. вид на товара;

67.2. брой на колетите и маркировката, ако има такава;

67.3. вид и състояние на опаковката;

67.4. тегло на товара - бруто и нето;

67.5. вид, име, номер или знак на превозното средство;

67.6. начин на превозване на товара - в хамбарите на плавателен съд или на палуба, в закрити или открити вагони, в покрити или открити камиони и т.н.;

67.7. дали през време на превоза товарът ще бъде в пряк контакт с товари, опасни по оношение на експлозия, самозапалване, изцапване, миризма, разяждане и др. подобни, доколкото това е известно;

67.8. ще бъде ли товарът обект на групен превоз;

67.9. номер и дата на превозния документ;

67.10. маршрут на превоза, включващ начален пункт, краен пункт, междинни пунктове и пунктове на претоварване и/или трансбордиране;

67.11. условия на доставка;

67.12. застрахователна сума (в случаите, когато превозът се извършва с плавателен съд - поотделно за товарите, превозвани в хамбар и на палуба);

67.13. всички други обстоятелства, за които Застрахователят писмено е поставил въпрос.

68. Ако Застрахованият съзнателно е обявил неточно, или е премълчал обстоятелство, при наличието на което Застрахователят не би сключил договор за застраховка, същият има право да прекрати договора в нормативно установения срок и да задържи платената премия.

69. Ако съзнателно неточно обявяването или премълчано обстоятелство е от такъв характер, че Застрахователят би сключил договор, но при други условия, той може в нормативно установения срок да поиска изменението на договора. Ако Застрахованият не приеме предложението за промяна в двуседмичен срок - при абонаментна застраховка и незабавно - при договор за единичен превоз, след

получаването му, договорът се прекратява, като Застрахователят задържа платените премии и има право да поиска плащането им за периода до прекратяването на договора.

70. Когато в случаите по т. **68** или т. **69** настъпи застрахователно събитие, Застрахователят има право да откаже изцяло или частично плащане на обезщетение, ако неточно обявеното или премълчано обстоятелство е оказало въздействие за настъпване на събитието. Когато обстоятелството по т. **68** или т. **69** е оказало въздействие само за увеличаване размера на вредите, Застрахователят намалява обезщетението съобразно съотношението между размера на платената премия и на премията, която трябва да се плати според реалния застрахователен риск.

71. Ако на Застрахователя не са му известни някои от съществените обстоятелства от значение за риска, договорът за застраховка може да бъде сключен по провизорни данни за тези обстоятелства, съобщени от Застрахователя. Обявяването на действителните данни трябва да се извърши от Застрахователя незабавно след узнаването им. След узнаване на действителните данни всяка от страните може да предложи съответни промени в договора за застраховка в двуседмичен срок от узнаването - при абонаментна застраховка и незабавно след узнаването - при договор за единичен превоз. Ако другата страна не приеме предложението за промяна в двуседмичен срок от получаването му - при абонаментна застраховка и незабавно след получаването му - при договор за единичен превоз, договорът се прекратява. При прекратяване на договора Застрахователят възстановява частта от платената премия, съответна на неизтеклия срок. Когато застрахователното събитие настъпи преди прекратяването, съответно изменението на договора, Застрахователят намалява обезщетението съобразно съотношението между размера на платената премия и на премията, която трябва да се плати според реалния застрахователен риск. Ако Застрахователят съзнателно съобщи неточно или премълчи действителни данни след като му станат известни, се прилагат точки **68**, **69** и **70** от тези Общи условия.

X. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАНИЯ ЗА ОБЯВЯВАНЕ НА НОВОНАСТЪПИЛИ ОБСТОЯТЕЛСТВА И УВЕЛИЧЕНИЕ НА РИСКА. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА.

72. След сключване на договора за застраховка, Застрахованият е длъжен да уведоми Застрахователя незабавно след като му стане известно, но не по-късно от 48 часа от промяната или възникването на обстоятелствата при морски и 24 часа при неморски транспорт, когато:

72.1. експедицията на товара не е извършена до 30-тия ден от сключването на договора;

72.2. има отклонение от обичайния маршрут;

72.3. има прекъсване на рейса/превоза;

72.4. има промяна на крайния и/или началния пункт на превоза и/или на пунктовете на претоварване и/или трансбордиране;

72.5. има други промени в съществените обстоятелства от значение за риска по т. **67**, както и в обстоятелствата, за които Застрахователят е поставил въпрос, както и при всички други обстоятелства, които биха довели до увеличаване на риска.

73. Ако Застрахованият не изпълни което и да е от задълженията си по т. **72**, при настъпването на застрахователно събитие Застрахователят се освобождава от задължението да плати обезщетение, освен ако:

73.1. загубата и/или повредата не се дължат на увеличаване на риска или

73.2. Застрахователят, след като е узнал за увеличаване на риска, не е упражнил правото си да прекрати договора.

74. При увеличение на риска, Застрахователят има право:

74.1. да прекрати договора за застраховка, като надлежно уведоми за това Застрахования - ако увеличението на риска се дължи на поведението на Застрахования;

74.2. да предложи изменение на договора за застраховка, ако увеличението на риска е настъпило не по вина на Застрахования. Ако Застрахованият не приеме предложението за промяна или не заплати поисканата от Застрахователя допълнителна премия незабавно след получаване на уведомлението от Застрахователя - договорът за застраховка се прекратява, като Застрахователят запазва правата си върху съответната част от премията.

75. Застрахователят може да откаже изплащането на застрахователно обезщетение, ако товарът се превозва с превозно средство, различно от посоченото в договора за застраховка, освен в случаите, когато превозното средство е променено или е извършено претоварване, вследствие настъпило застрахователно събитие и/или заради обстоятелства, извън контрола на Застрахования и/или на действащите като негови представители.

XI. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАНИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНОТО ПОКРИТИЕ/ СРОКА НА ДЕЙСТВИЕ НА ДОГОВОРА ЗА ЗАСТРАХОВКА. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА

76. През периода на застрахователното покритие/ срока на договора за застраховка, Застрахованият има следните права:

76.1. да прехвърли правата и задълженията по застрахователната полица, в съответствие с т. **34** от тези Общи условия;

76.2. да поиска поправка на издаден от Застрахователя документ, ако в същия е допусната явна фактическа грешка или има технически пропуск, но само след като предостави на Застрахователя всички издадени оригинали и копия на съответния документ;

76.3. други права, посочени в конкретния договор за застраховка.

77. Застрахованият може да упражни правата си по договора, само след като представи на Застрахователя оригиналната застрахователна полица /сертификат.

78. Правото на Застрахования по т. **77** може да бъде упражнено и от Застрахователя, при изпълнение на поставените в същата точка условия.

79. През периода на застрахователното покритие/ срока на договора Застрахованият е длъжен:

79.1. да се отнася към застрахования товар с грижата на добър стопанин и да предприема всички обичайни и разумни предпазителни действия и мерки за предпазването му от вреди, доколкото това е под негов контрол;

79.2. да спазва всички правила и норми за подготовка за превоз, за извършване на превоз и за складиране на съответния вид товар (включително опаковане, маркиране, товарене и разтоварване, подреждане на товара в превозното средство, условия на съхранение и други) и да предприема всички необходими мерки за предотвратяване настъпването на застрахователно събитие, доколкото това е под негов контрол;

79.3. да спазва поставените от Застрахователя при сключването на договора за застраховка условия и дадените от него предписания относно превоза и съхранението на товара, доколкото това е под негов контрол;

79.4. да действа с разумна експедитивност при всички обстоятелства, които са под негов контрол;

79.5. при получаването на товара, но преди приемането му, да провери дали състоянието му (външен вид, тегло, брой колети) съответства на посоченото в транспортните документи. Когато доставката е извършена с контейнер, преди приемане на товара Застрахованият е длъжен да се увери, че контейнерът и пломбите му са проверени от оторизирано лице;

79.6. да уведоми писмено Застрахователя през периода на действие на застраховката в случаите, когато:

79.6.1. има промяна в първоначално обявените съществени обстоятелства от значение за риска или има новонастъпили обстоятелства, водещи до увеличаване на риска, като взаимоотношенията между страните се уреждат, съгласно раздел X на настоящите Общи условия;

79.6.2. има промяна в посочения в договора за застраховка адрес на Застрахователя или Застрахования.

80. Писмените уведомления по т. **79.6** се отправят незабавно след възникване или узнаване на промяната в обстоятелствата и/или данните, но не по-късно от 48 часа от промяната или възникването на обстоятелствата при морски и 24 часа при неморски транспорт.

81. Ако Застрахованият не изпълни задълженията по т. **79.6.2**, както и в случаите, когато Застрахованият не е предоставил точни данни за адреса на Застрахователя или на Застрахования при сключване на договора за застраховка, всички предизвестия, уведомления и предупреждения, както и всяка друга писмена кореспонденция, която е изпратена от Застрахователя на Застрахователя или на Застрахования, на посочения адрес, се счита връчена на лицето с всички последици от това.

82. При настъпването на застрахователно събитие, Застрахователят може да откаже плащането на застрахователно обезщетение, ако събитието е следствие от неизпълнението на някое от задълженията на Застрахования по точки **79.1**, **79.2**, **79.3** и **79.5**. Ако неизпълнението е оказало въздействие само за увеличаване размера на вредите, Застрахователят може да намали обезщетението съобразно съотношението между размера на платената премия и на премията, която трябва да се плати според реалния риск.

XII. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАНИЯ ПРИ НАСТЪПВАНЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНО СЪБИТИЕ. ПОСЛЕДИЦИ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА

- 83.** Застрахователно събитие е осъществяването на покрит по договора за застраховка застрахователен риск, който води до пълна или частична загуба и/или повреда на застрахования товар и за Застрахователя възниква задължение за плащане на застрахователно обезщетение.
- 84.** При настъпване на застрахователно събитие Застрахованият е длъжен:
- 84.1.** да предприеме всички разумни и целесъобразни мерки за спасяване на товара, за ограничаване и/или намаляване на загубата и/или повредата;
- 84.2.** да уведоми писмено Застрахователя за настъпилото събитие в срок до три работни дни, а при кражба или грабеж - до 24 часа от узнаването. Уведомлението трябва да съдържа информация за естеството и характера на събитието, причините за настъпването му, както и обстоятелствата, при които е възникнало.
- 84.3.** да предприеме и извърши всички необходими постъпки и действия срещу третите лица, отговорни за загубите и/или повредите на застрахования товар, съгласно т. **85** от тези Общи условия и да съдейства на Застрахователя при упражняване на регресните му права спрямо тях;
- 84.4.** незабавно след откриването на загубата и/или повредата да се свърже с аварийния комисар, посочен в застрахователната полица (сертификат), за да извърши оглед на товара и да състави аварийен протокол. Ако по обективни причини това е невъзможно, може да бъде ползван всеки оторизиран Лойдов агент или друг аварийен комисар, посочен или одобрен от Застрахователя. Товарът и опаковката му не трябва да се изменят до извършване на огледа от аварийния комисар, освен ако се предприемат мерки по т. **84.1**;
- 84.5.** да спазва нарежданията на Застрахователя, както и препоръките на аварийния комисар относно спасяването на товара, ограничаването и/или намаляването на загубата и/или повредата, както и при общи аварии и други;
- 84.6.** да уведоми компетентните държавни органи за настъпването на застрахователното събитие, в деня на неговото настъпване или узнаване;
- 84.7.** в случай на обща авария, да изпълни задълженията си, съгласно раздел XIII от тези Общи условия;
- 84.8.** да оказва пълноценно и добросъвестно съдействие на представителите на Застрахователя за установяване на събитието, определяне размера на загубата и/или повредата и за изясняване на обстоятелствата, при които то е настъпило;
- 84.9.** да информира текущо Застрахователя за хода на операциите по спасяване на товара, ограничаване и/или намаляване на загубите и/или повредите;
- 84.10.** да уведоми незабавно Застрахователя, ако е получил частично или пълно обезщетение от причинителя на вредата, трето лице или друг Застраховател.
- 85.** При ангажиране отговорността на третите лица, съгласно т. **84.3**, Застрахованият е длъжен:
- 85.1.** ако има основание да се счита, че е настъпила загуба и/или повреда, при никакви обстоятелства да не получава товара, когато последният е в съмнително или лошо състояние, без да направи писмен протест (забележка в товарителницата или друг писмен акт);
- 85.2.** когато доставката е извършена с контейнер, ако контейнерът е увреден, или ако някоя от пломбите липсва или е повредена, или се различава от описаните в придружаващите товара документи, да изиска съставянето на съответен протокол, да не получава товара без да направи писмен протест (забележка в товарителницата или друг писмен акт) и да запази всички увредени или несъответстващи пломби за последваща идентификация;
- 85.3.** да предяви незабавно писмена претенция към превозвачите и/или към пристанищните власти, и/или към други отговорни за товара лица за всяка действителна загуба и/или повреда на товара;
- 85.4.** ако загубата и/или повредата не е била явна при получаването на товара, в срок три дни от получаването да връчи писмен протест на превозвача или на друго лице, отговорно за товара, с оглед ангажиране отговорността му във връзка с настъпването на загубата и/или повредата;
- 85.5.** да покани превозвача, следителя, складовия агент, митническите органи и пристанищните власти да присъстват на огледа на товара и да изготвят и подпишат съвместен констативен протокол за установените щети;
- 85.6.** при превоз по железница - ако стоките при пристигане са в явно лошо състояние - да изиска незабавно ж.п. констативен протокол;
- 85.7.** да предприеме всички други мерки, необходими за ангажиране отговорността и упражняването на правата срещу трети лица, отговорни за претърпените загуби и/или повреди.
- 86.** Застрахованият е длъжен да познава действащите правни норми за превоз на товари в зависимост от вида транспорт – автомобилен, железопътен, въздушен, морски или речен, както и разпоредбите на пристанищните власти, които са в сила в пристанището на разтоварването и сроковете за ангажиране на отговорността на трети лица, отговорни за загубата и/или повредата. Неизпълнението на задълженията по точки **84** или **85** поради непознаване на тези норми, не може да се противопостави на Застрахователя.
- 87.** Застрахователят има право да участва в спасяването на товара, в ограничаването и/или намаляването на загубата и/или повредата, при уреждането на общи аварии, както и да взема сам или да посочва необходимите за тази цел мерки.
- 88.** Застрахователят има право да откаже плащане на обезщетение ако получателят по превозния договор приеме товара преди да са установени вредите. Ако повредите не са могли да се забележат външно при получаването на товара, а са установени след това, но в срока според правилата за съответния вид превоз, Застрахователят дължи обезщетение само ако получателят му изпрати съобщение в срок до петнадесет работни дни от получаването на товара. Застрахователят има право да откаже плащане и ако нито Застрахованият или Застрахованият са изпълнили задължението за уведомяване в сроковете по т. **84.2** и т. **84.6** с цел да се попречи на Застрахователя да установи обстоятелствата, при които е настъпило събитието или неизпълнението е направило невъзможно установяването им от Застрахователя. Застрахователят има право да намали обезщетението ако Застрахованият не изпълни някое от задълженията си по точки **84.1** и **84.5**.
- 89.** Повредени товари не могат да бъдат изоставяни в собственост на Застрахователя и за тях да бъде предявено искане за изплащане на пълната застрахователна сума.
- 90.** Мерки, взети от Застрахования или Застрахователя с цел спасяване, защитаване или възвръщане на застрахования товар, няма да се считат като отказ от права или приемане на изоставяне, или по друг начин да накърняват правата на която и да е страна. Всички действия на Застрахователя не предришават въпроса за правото на Застрахования на обезщетение.
- 91.** При настъпване на застрахователно събитие, Застрахованият има право:
- 91.1.** да поиска от Застрахователя инструкции за действие;
- 91.2.** да поиска извършване на втори оглед или втора експертиза за своя сметка, ако не е съгласен с направените заключения от посочения или одобрен от Застрахователя аварийен комисар или допълнително привлечен експерт, при условие, че увреденият товар е запазен в същото състояние, в което е бил при първия оглед;
- 91.3.** да получи застрахователно обезщетение за действително претърпените от него загуби и/или повреди.

XIII. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЗАСТРАХОВАНИЯ ПРИ ОБЩА АВАРИЯ

- 92.** В случай на обща авария, Застрахованият е длъжен:
- 92.1.** да уведоми Застрахователя в срока по т. **84.2**;
- 92.2.** ако общоаварийните действия са извършени от друга заинтересована страна, да представи исканите му аварийни бондове, гаранции и депозити и да уведоми незабавно Застрахователя;
- 92.3.** да изиска съответните аварийни бондове, гаранции и депозити от другите засегнати страни, ако това се налага;
- 92.4.** ако не е назначен диспашор, да назначи такъв и да му представи незабавно всички необходими данни, документи и други;
- 92.5.** да информира текущо Застрахователя за хода на диспаша;
- 92.6.** да уведоми незабавно Застрахователя за решенията на диспашора и да извърши необходимите действия за обжалването им, ако това се налага;
- 92.7.** след влизане в сила на диспаша, незабавно да го представи на Застрахователя и към него да приложи всички документи, които притежава във връзка с общата авария и за направените разходи, гаранции, пожертвувания и други.

XIV. ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ОБЕЗЩЕТЕНИЕ. ПРОЦЕДУРА И НАЧИН НА ОПРЕДЕЛЯНЕ И ПЛАЩАНЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНОТО ОБЕЗЩЕТЕНИЕ. ОСНОВАНИЯ ЗА ЗАСТРАХОВАТЕЛЯ ДА ОТКАЖЕ ПЛАЩАНЕ НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНО ОБЕЗЩЕТЕНИЕ

- 93.** Претенцията на Застрахования за изплащане на застрахователно обезщетение се предявява на Застрахователя в писмен вид, в едномесечен срок от уведомяването по т. **84.2**.
- 94.** С претенцията си, Застрахованият е длъжен да докаже:
- 94.1.** наличието на действащ към момента на настъпване на застрахователното събитие договор за застраховка;
- 94.2.** настъпването на застрахователното събитие;
- 94.3.** застрахователния си интерес в застрахования товар към момента на настъпване на застрахователното събитие;
- 94.4.** действителния размер на претърпяната загуба и/или повреда.
- 95.** За доказване на претенцията си, Застрахованият е длъжен да представи на Застрахователя на свои разноски и в най-кратък срок, но не по-късно от 2 /два/ месеца преди изтичане на нормативно установения срок за предявяване на регресен иск към отговорните трети лица, следните документи в оригинал:
- 95.1.** застрахователен договор (застрахователна полица, договор за абонаментна застраховка и застрахователен сертификат или друг издаден от Застрахователя документ, удостоверяващ застраховането на товара);
- 95.2.** превозния договор - комплект ж.п. товарителница, CMR товарителница - втори екземпляр, авиотоварителница - втори екземпляр, коносамент и/или друг свързан с превоза документ, поискан от Застрахователя;
- 95.3.** констативен протокол, съставен от превозвача и получателя на товара за загуба и/или повреда по товара;
- 95.4.** при превоз с железопътен транспорт - ж.п. констативен протокол;
- 95.5.** протокол на аварийен комисар за оглед на товара, за оценка на вредите и установяване на причините за настъпването им (съставен не по-късно от момента на получаването на товара, а когато загубата и/или повредата не е била явна при получаването на товара - до 3 /три/ дни след това);
- 95.6.** фактура за стоката, заедно с опаковъчен лист, спецификация и сертификат за произход на стоката;
- 95.7.** митнически декларации за товара;
- 95.8.** сметки, диспаши, търговски договор и други;
- 95.9.** кореспонденция с превозвача и/или друго трето лице, отговорно за настъпилите щети - протестно писмо (рекламация) и неговия отговор, ако е получен такъв;
- 95.10.** документи, издадени от съответните компетентни органи (полиция, пожарна служба, гражданска защита и други), удостоверяващи настъпването, датата и вида на застрахователното събитие, свидетелски показания, заключения на вещи лица или независими експерти;
- 95.11.** фактура с цената от продажбата на повредения товар с цел намаляване размера на вредата, потвърдена от аварийен комисар;
- 95.12.** фактура с цената на ремонта в случайта на поправка на увредения товар;
- 95.13.** копия от документите, изисквани от Застрахователя при сключване на договора за застраховка, съгласно настоящите Общи условия, ако в тези документи са настъпили някакви промени след сключването на договора;
- 95.14.** декларация за наличието на валидни към момента на настъпване на събитието договори за застраховка за същия товар и срещу същия риск при други застрахователи и декларация за получени обезщетения за същия товар от трети лица;
- 95.15.** писмено уведомяване за банкова сметка на Застрахования, по която да бъде преведено застрахователното обезщетение;
- 95.16.** всички други документи, поискани писмено от Застрахователя, когато това е необходимо за установяване на всички обстоятелства за настъпването на застрахователното събитие, определяне размера на загубата и/или повредата и ангажиране отговорността на отговорните трети лица, в т.ч. суброгационно писмо.
- 96.** Обезщетението е равно на действителния размер на загубата и/или повредата, причинена от застрахователно събитие, към деня на неговото настъпване.
- 97.** Застрахователят обезщетява отделно и разходите, извършени разумно и целесъобразно от Застрахования, за ограничаване и/или намаляване размера на загубата и/или повредата.
- 98.** Отговорността на Застрахователя по договора за застраховка е до размера на застрахователната сума, но не повече от застрахователната стойност на товара. За определяне размера на застрахователното обезщетение се извършва оглед на увредения товар, а при необходимост и на превозните средства, от аварийния комисар, съгласно т. **84.4** от тези Общи условия и, по преценка на Застрахователя и/или аварийния комисар, от допълнително привлечени експерти и други представители на Застрахователя.
- 99.** Когато Застрахованият не е съгласен с направените заключения, съгласно т. **91.2** от тези Общи условия, той може да привлече за своя сметка експерт и ако има различие в заключенията му с тези от огледа или експертните, извършени от лицата по т. **98** се привлича трети независим експерт, чието заключение се приема за окончателно.
- 100.** Размерът на застрахователното обезщетение се определя въз основа на поетите от Застрахователя отговорности, представените от Застрахования документи по претенцията, издаденият от аварийния комисар аварийен протокол, разследванията и експертните, извършени от Застрахователя и/или от упълномощени от него лица и от лицата по т. **99**.
- 101.** Размерът на застрахователното обезщетение се определя както следва:
- 101.1.** при пълна загуба на застрахования товар - в размер на застрахователната сума /при надзастраховане - застрахователната стойност/, като от нея се приспада остатъчната стойност на товара, ако има такава.
- 101.2.** при частична загуба и/или повреда:
- 101.2.1.** в размер на направените от Застрахования и/или действащите като негови представители разумни разходи за ремонт и/или подмяна на погналите и/или увредени части на товара, необходими за възстановяване на застрахования товар в състоянието, в което е бил преди настъпване на застрахователното събитие. Разходите за ремонт и/или подмяна не могат да надхвърлят 75% от застрахователната сума /при надзастраховане - от застрахователната стойност/ на товара;
- 101.2.2.** в размер на такъв процент от застрахователната сума /при надзастраховане - от застрахователната стойност/, какъвто съответства на процентната обезценка на товара, вследствие настъпилото застрахователно събитие. Обезценката се определя от аварийния комисар или от допълнително привлечен експерт на база съотношението между стойността на увредения товар в местоназначението и стойността, която същия би имал, ако беше пристигнал в неувредено състояние.
- 101.2.3.** по споразумение със Застрахования.
- 102.** От размера на застрахователното обезщетение, определеното по реда на предходната точка, се приспадат следните суми:
- 102.1.** уговореното в договора за застраховка самоучастие;
- 102.2.** всички суми, които Застрахованият е получил от трети лица за същата загуба и/или повреда;
- 102.3.** всички суми, които Застрахованият е получил от продажбата на повредения товар или на повредени части от него, освен ако тези суми са взети предвид при определяне размера на обезщетението по реда на т. **101**.
- 103.** От така определеното обезщетение, преди изплащането му, Застрахователят удържа всички свои вземания по договора за застраховка.
- 104.** При изплащане на пълния размер на всяка бройка или единица увреден товар Застрахователят има право да придобие увредената стока.
- 105.** Застрахователното обезщетение се изплаща както следва:
- 105.1.** в левовата равностойност на валутата на застрахователната сума, по официалния курс на БНБ в деня на настъпване на застрахователното събитие - за застрахователни обезщетения, платими на местни лица;
- 105.2.** във валутата на застрахователната сума - за застрахователни обезщетения, платими на чуждестранни лица.
- 106.** Застрахователят е длъжен да изплати застрахователно обезщетение най-късно до петнадесет работни дни от представяне на всички поискани доказателства, необходими за установяване на основанието и на размера на претенцията.
- 107.** Ако противозаконно отнетия товар бъде намерен преди плащането на застрахователното обезщетение - Застрахователят обезщетява само действително претърпените загуби и/или повреди по товара, ако такива бъдат констатирани. При предявена претенция от Застрахования вследствие на риска "кражба" и в случай, че противозаконно отнетия товар бъде намерен преди изплащането на

застрахователното обезщетение - Застрахователят ще обезщети само действително претърпените загуби и/или повреди по товара, ако бъдат констатирани такива.

108. Ако противозаконно отнетия товар бъде намерен след плащането на застрахователното обезщетение – Застрахованият е длъжен да възстанови на Застрахователя разликата между изплатената сума и размера на действително претърпените загуби и/или повреди по товара, ако бъдат констатирани такива.

109. При получаване на застрахователното обезщетение, Застрахованият е длъжен да предаде на Застрахователя всички притежавани документи и други доказателства, необходими му за надлежното упражняване на правото на регресен иск срещу отговорните за загубата и/или повредата на товара трети лица (превозвач и други).

110. Ако Застрахованият не ангажира отговорността на лицата по т. **100**, в сроковете по специалните нормативни актове, уреждащи тази материя, Застрахователят може да откаже изплащането на обезщетение, а ако такова е било платено, той може да иска неговото възстановяване.

111. След получаване на застрахователното обезщетение, Застрахованият е длъжен да възстанови на Застрахователя всички суми, получени от трети лица по повод на загубата и/или повредата, незабавно след получаването им.

112. Застрахователят отказва плащането на застрахователно обезщетение:

112.1. във всички случаи, когато е налице едно или повече от изключенията, изброени в Раздел IV от настоящите Общи условия и/или посочени в съответните застрахователни клаузи или вредата е причинена в резултат на непокрит риск по условията на договора за застраховка;

112.2. при абонаментна застраховка, наред с другите основания, както и ако не са спазени изискванията на т. **39**;

112.3. когато Застрахованият не изпълни задълженията по т. **94**;

112.4. когато Застрахованият или неговите представители предоставят неверни сведения, използват документ с невярно съдържание, неистински или подправен документ или си послужат с измама с цел получаване на застрахователно обезщетение;

112.5. когато събитието, причинило увреждането, е настъпило извън периода на застрахователно покритие по договора;

112.6. когато Застрахованият не е положил грижа на "добър стопанин" по отношение на застрахования товар или ако не е ангажирал отговорността на третите лица за загубата и/или повредата в нормативно определения срок;

112.7. във всички други случаи, предвидени в закона, в тези Общи условия, в застрахователните клаузи или издадените към договора за застраховка специални условия или добавъци.

XV. ИЗМЕНЕНИЯ И ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ДОГОВОРА ЗА ЗАСТРАХОВКА

113. Всякакви изменения в договора за застраховка се извършват по взаимно съгласие на страните в писмена форма. Договорът за застраховка се прекратява по реда и при условията на точки **38, 41, 46, 50, 51, 66, 68, 69, 71** или **74** от тези Общи условия, както и във всички случаи, предвидени в закона и/или в конкретния договор за застраховка. Договорът за застраховка може да бъде прекратен и по взаимното съгласие на страните, изразено писмено.

XVI. СУБРОГАЦИЯ И ДАВНОСТ

114. С плащането на застрахователното обезщетение, Застрахователят встъпва в правата на Застрахования срещу всяко трето лице, пряко и/или косвено отговорно за настъпване на загубата и/или повредата, до размера на платеното застрахователно обезщетение и обичайните разноси, направени за неговото определяне.

115. Отказът на Застрахования от правата му срещу трети лица, няма сила спрямо Застрахователя, относно възможността на последния да упражни правата си, но може да послужи като основание Застрахователят да откаже изплащането на застрахователно обезщетение.

116. Правата по договора за застраховка се погасяват с изтичането на давностните срокове, предвидени в нормативните актове, действащи в Република България, считано от деня, в който е възникнало правото.

XVII. ОПРЕДЕЛЕНИЯ

117. По смисъла на тези Общи условия:

117.1. **"Застраховащ"** е физическо или юридическо лице, което сключва договор за застраховка. Застраховащият може при условията на застрахователния договор да бъде и застрахован или трето ползващо се лице.

117.2. **"Застрахован"** е физическо или юридическо лице, имащо застрахователен интерес, който може да бъде предмет на застраховка и който интерес е застрахован в негова полза.

117.3. **"Представител на застрахования"** е всяко физическо или юридическо лице, изпращач или получател на товара, или лице, имащо договорно или друго правно признато основание да действа в интерес на застрахования, включително и като застраховащ, при сключване на договора за застраховка.

117.4. **"Застрахователен интерес"** е правно призната необходимост от защита срещу последиците от настъпването на застрахователно събитие.

117.5. **"Застрахователен риск"** е обективно съществуваща вероятност от увреждане на застрахования товар, осъществяването на която е несигурно, неизвестно и независимо от волята на застрахованото лице, конкретно поета от застрахователя, съгласно договора за застраховка.

117.6. **"Товар"** е всяко имущество или стока по време на превоз от една точка до друга, с каквото и да е превозно средство.

117.7. **"Институтски Карго Клаузи" /Institute Cargo Clauses – ICC / -** Стандартен комплект клаузи за застраховане на товари по време на превоз, разработени от Института на лондонските застрахователи /Institute of London Underwriters/, прилагани на Лондонския застрахователен пазар и получили широко международно разпространение.

117.8. **"Застрахователна клауза"** е комплект условия, конкретизиращи покритите застрахователни рискове по всеки отделен договор за застраховка. Застрахователни клаузи са Институтските Карго Клаузи, Клаузи "Вътрешно Карго" и други ползвани от застрахователя условия. Във всеки договор за застраховка изрично се посочва конкретната застрахователна клауза, по която застрахователят осигурява застрахователното покритие.

117.9. **"Превозвач"** е всяко лице, което по силата на договор за превоз, в съответствие със закона, срещу заплащане на възнаграждение, приема да извърши превоз на товар с железница, по въздух, със сухопътен транспорт, по море, по вътрешноконтинентален воден път или чрез комбинация от тях.

117.10. **"Авариеен комисар" /сюрвейор, average agent/** е специализирано независимо физическо или юридическо лице, което установява състоянието на товара и превозното средство, характера, размера и причините за загубите и/или повредите на товара, както и дава указания как да се постъпи с повредения товар с оглед да се намали размера на загубата и/или повредата.

117.11. **"Лойдов агент" /Lloyd's agent/** е оторизиран агент на корпорацията Лойд /Lloyd's Corporation/, който действа и като авариеен комисар.

117.12. **"Трансбордиране"** е претоварване на товара от борда на един плавателен съд на друг.

117.13. **"Обичаен маршрут"**, при неморски транспорт е обичайно ползваният при съответния вид транспорт маршрут за превоз между посочените в договора за застраховка начален и краен пункт или друг, приет от застрахователя и изрично посочен в договора за застраховка маршрут.

117.14. **"Подреджане на товара в превозното средство"** е разполагането и фиксирането на товара в или върху превозното средство, съобразно установените правила и норми за съответния вид товар и транспорт.

117.15. **"Групажен превоз"** е превоз, при който транспортирането на даден товар от изпращача до получателя се извършва посредством комбиниране с други товари по същото направление в едно или последователно в няколко превозни средства, с оглед оптимизиране на транспортните разходи.

117.16. **"Кражба"** е отнемане на чужда движима вещ от владението на другото без негово съгласие и с намерение противозаконно да се присвои и/или ползва.

117.17. **"Обща авария"** се считат щетите, извънредните разходи или пожертвования, направени преднамерено и разумно за спасяване на

кораба, навлото и товара от обща за тях опасност. За обща авария се прилагат членове от 290 до 308 от Кодекса на търговското корабоплаване на Република България и международните обичаи на търговското мореплаване.

117.18. "Диспашор" е независим експерт, притежаващ съответната правоспособност, който чрез съставянето на специален документ – "диспаш", установява общата авария, разходите и пожертвованията по нея и извършва разпределение на загубите между заинтересованите страни.

117.19. "Тероризъм" е всяко действие на лице или организация, включващо нанасяне, причиняване или заплашване с вреда от каквото и да е естество и с каквито и да е средства или поставяне на обществото или някаква част от него в страх, при обстоятелства, при които е разумно да се заключи, че преследваната от лицето или организацията цел е изцяло или частично от политически, религиозен, идеологически или друг подобен характер.

XVIII. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

118. За броенето на сроковете по тези Общи условия, когато изрично не е указано друго в тях, се прилага чл.72 от Закона за задълженията и договорите. Навсякъде, където сроковете по тези Общи условия са определени в дни, се имат предвид календарни, а не работни дни, освен ако изрично не е посочено друго.

119. Всички въпроси и спорове, породени от действието и тълкуването на договора за застраховка, или тези Общи условия, или застрахователните клаузи, или издадените към тях Специални условия или добавъци се разрешават чрез преговори между страните, а при невъзможност за постигане на съгласие - от компетентния съд в град София.

120. Приложимо право по тази застраховка е българското право и международните търговски обичаи, правила и норми, относими към конкретния превоз.

121. Наличието на изключения, изпълнение или неизпълнение на задължение, знание или незнание на определени факти или обстоятелства, сбъждане или несбъждане на условия, изтичане на срокове и други по тези Общи условия се преценяват и с оглед на представителите на Застрахования. Застрахованият е обвързан с последиците от изпълнението или неизпълнението по тези Общи условия от страна на своите представители, в това число и от страна на Застраховация.

122. Всяка кореспонденция, връчена на Застраховация или негов представител, или получена от него, лично или на посочения в договора за застраховка адрес или електронен адрес, се счита връчена на Застрахования или получена от последния с всички последици от това.

123. Заглавията на разделите в настоящите Общи условия за застраховане на товари по време на превоз, са само указателни и в никакъв случай не могат да влияят върху тълкуването на отделни точки.

124. Жалби от ползватели на застрахователни услуги се приемат във всяко представителство на Застрахователя в страната, както и в Централното му управление в гр. София. Подробна информация относно процесите по разглеждане на жалби, молби и сигнали, подадени от ползвателите на застрахователни услуги е поместена на интернет страницата www.generalibg.com. Жалбите могат да бъдат подадени и на предоставения за клиенти електронен адрес klienti.bg@generalibg.com.

125. Настоящите Общи условия заедно със застрахователната полица, застрахователните клаузи, въпросника (поръчка) и издадените добавъци, съставляват застрахователния договор по застраховка „Товари по време на превоз /Карго“/. За неуредени в Общите условия и конкретния застрахователен договор въпроси се прилага Кодекса за застраховането, Търговския закон и специалните нормативни актове, уреждащи тази материя.

126. Застрахователят се задължава да обработва всички лични данни, предоставени му във връзка със застрахователния договор, в съответствие с разпоредбите на Закона за защита на личните данни и Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския съвет и на Съвета от 27.04.2016 г. (Общ регламент относно защита на данните).

127. Настоящите Общи условия са приети от Съвета на директорите на дружеството с Протокол № 15 от 22.07.2002 г. и са одобрени от Агенцията за застрахователен надзор с писмо изх.№ 1276 / 15.08.2002 г. Общите условия са изменени и допълнени с решение на Съвета на директорите на дружеството по Протокол № 7 от 12.04.2007 г., както и с решения на Управителния съвет по Протокол № 38 от 12.06.2013 г., Протокол № 43 от 28.12.2016 г., в сила от 01.02.2017 г. и Протокол № 54 от 08.12.2021, в сила от 01.01.2022 г.